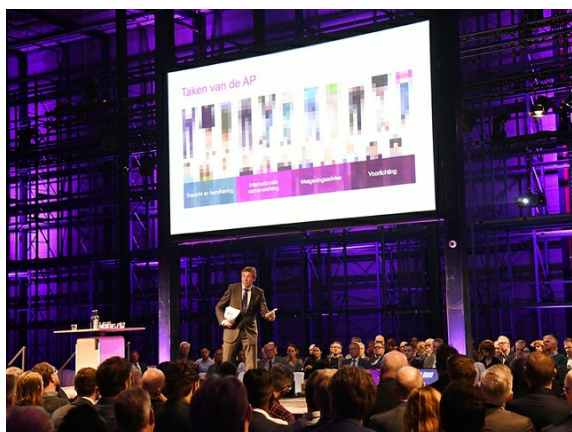

Autoriteit Persoonsgegevens draait duimschroeven aan

In de sessie 'Privacy & de accountant' op de Accountantsdag werd duidelijk dat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) de duimschroeven gaat aandraaien. Na voorlichting volgen strengere straffen, aldus AP-voorzitter Aleid Wolfsen.

Ronald Bruins

In het eerste jaar na invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) kreeg de AP al 15.000 klachten binnen. Er zijn in de Europese Unie liefst 28 vergelijkbare instanties met dezelfde takenbevoegdheid, die in elkaars jurisdictie mogen komen. Vroeger waren gegevens over je gezondheid van jou en de dokter, stelde Wolfsen. "In drastisch tempo is dat alles anders geworden. Geef mij toegang tot je tablet en ik weet binnen een uur meer over jou dan je eigen partner. Computers kunnen zelfs op basis van een aantal variabelen tot op een jaar nauwkeurig voorspellen wanneer je komt te overlijden."

Daarmee somde Wolfsen de redenen voor meer privacy op.

Ook dat het verwerken van persoonsgegevens is in principe een inbreuk op de privacy. "Je hebt dus een goede reden nodig om persoonsgegevens te mogen verwerken. In de AVG staan er zes genoemd die je ook kunt terugvinden." De AP opereert op het snijvlak van dataprotectie en privacy. "Ik kan de hele avond bij de burens naar binnen gluren. Dat is privacy-schending, maar daarmee zijn geen data gemoeid. En dus moet je daarvoor ook niet bij ons zijn."

Meer bijten dan blaffen

Wolfsen gaf aan dat de AP meer gaat bijten dan blaffen. "We hebben sinds 25 mei 2018 vooral aan voorlichting gedaan. We kantelen nu meer naar handhaving. Het wordt menens de komende tijd." Boetes kunnen oplopen tot vier procent van de wereldwijde jaaromzet. Er komt op verzoek van de NBA een uitzondering voor accountants in de uitvoeringswet die hoort bij de AVG, de Algemene verordening gegevensbescherming. Zodat accountants bijzondere categorieën persoonsgegevens kunnen controleren in het kader van hun wettelijke controletaken. Hoe de uitwerking daarvan eruitziet, kon Wolfsen niet zeggen. Is die uitzondering voor een specifieke accountant of een heel accountantskantoor, wilde de zaal weten. "Dat is voor mij ook niet helemaal duidelijk. We gaan advies geven aan minister Dekker. Daarin ga ik dit punt van u meenemen."

Frank Mulder, chief privacy officer van ABN Amro, maakte de implementatie van de AVG bij de bank van dichtbij mee. "De AVG is principewetgeving. Het moeilijkste is dan ook de vertaling van de AVG naar de dagelijkse werkzaamheden en de impact daarvan op medewerkers en klanten." Ook na invoering van de AVG mag een bank nog steeds beoordelen wat voor een risico hij neemt als hij een lening aangaat. "Maar transacties ontleden, zodat je weet wie met wie in verband staat, mag niet."

De AVG is en blijft een norm, waaraan je zelf invulling moet geven, aldus Mulder. Bij nieuwe systemen raadde hij aan het principe *privacy by design* te hanteren. "Dan neem je privacy beginselen van meet af aan al mee in je ontwerp."

Geen theoretische aannames

Joost van der Burgt, senior beleidsadviseur Artificial Intelligence, ontwikkelt het denken over AI bij De Nederlandsche Bank. "We zien een duidelijke toename van kunstmatige intelligentie, ook in de financiële sector. Als het fout gaat, kan

dat ook het vertrouwen in de financiële sector raken. Als we als DNB willen klaarstaan voor het toezicht voor morgen, moeten we vandaag al tempo maken." Daarom kwam de centrale bank in juli met richtlijnen voor het gebruik van AI. Van der Burgt had ook een boodschap aan accountants.

"Onderdeel van jullie kerntaak is het beoordelen van de risicobeheersing van organisaties. Jullie zijn gewend om naar theoretische aannames te kijken en je de vraag te stellen of je deze kunt uitleggen. Maar dat is nu het gekke van AI: daar heb je nu juist geen theoretische aannames."

Dat aspect leidde bij Mona de Boer (director data analytics bij PwC) tot de conclusie dat systemen aan de voorkant gecontroleerd moeten worden. "Anders ben je al te laat. En denk niet dat big data en AI toekomstmuziek zijn. Dit raakt ons nu al. Bij de financiële verantwoording komen we nu al dit soort systemen tegen. Dan moeten we er als accountant dus ook iets van vinden, of er een specialist bij halen."

De Boer wil af van de mystiek rondom het algoritme. "Noem het liever statistiek met spierballen, vanwege de enorme rekenkracht van computers. Je kunt in feite patronen uit enorme hoeveelheden data halen." Ook opvallend: volgens haar is geen enkele dataset onafhankelijk. "Er zit altijd een bias in. Met welke lens op is bepaalde data gecreëerd? Stel je die vraag continu. Want bias-loze data bestaat nu eenmaal niet."

Veel belangstelling voor 'profielen'

Wat laat het gezicht zien? Wat kunnen we zien en horen bij anderen, wat laat u zelf zien?

Mediator, coach en profiler Kirsten Heukels verzorgde met hulp van NBA Opleidingen een deelsessie over profielen. Een manier om beter te leren kijken, risico's te herkennen en verbanden te leggen. Daarbij gaat het over zaken als gezichtsexpressie, stemgebruik en lichaamstaal.

Het was een korte kennismaking met een onderwerp waarover Heukels normaal gesproken driedaagse leergangen geeft. De daarvoor bestemde zaal 'Achter Glas' in de Van Nelle Fabriek bleek veel te klein om alle belangstellenden te huisvesten. De sessie werd duidelijk gewaardeerd.

Risico-analyse

De deelsessie over risico-analyse werd overheerst door de toespraak van DNB-president Klaas Knot, die een pleidooi hield voor vereenvoudiging van het Nederlandse belastingstelsel, hervorming van het pensioenstelsel en verduurzaming van de economie. Dat alles om ook voor toekomstige generaties welvaart te garanderen. Knot haalde met zijn betoog ook de landelijke media.

Informatietechnologie wordt steeds belangrijker, hield EY-partner Ingwha Hengefeld de bezoekers van de deelsessie voor. Volgens NV COS 330 moeten accountants een inschatting maken van de risico's. Daarvoor moet de accountant de organisatie en de ontwikkelingen om de controlecliënt heen doorgronden.

De voorstellen van de CTA en de herziening van NV COS 315 vragen om aandacht voor risico-analyses, aldus Hengefeld. EY gebruikt voor risico-analyses het data-analyse-instrument Helix, dat werkt met een dashboard. Toehoorders fotografeerden de afbeelding daarvan gretig met hun smartphones.

Klimaatverandering, datalekken, cybercriminaliteit, geopolitieke ontwikkelingen en digitalisering zijn volgens Hengefeld de grootste risico's voor bedrijven.

Bedrijfsoverdracht behelst veel meer dan cijfers

Bedrijfsoverdrachten binnen familiebedrijven kunnen cijfermatig complex zijn. De echte uitdagingen liggen echter meestal op het emotionele en relationele vlak. Accountants met goed ontwikkelde soft skills kunnen veel in een overdrachtsproces betekenen, was is de afdrank van de themasessie 'Opvolging & overdracht'.

Björn Remmerswaal

Gespreksleider Simone van Trier benadrukte het belang van familiebedrijven voor de Nederlandse economie. Ons land telt 280 duizend familiebedrijven, ongeveer zeventig procent van het totale aantal bedrijven. "Goed voor de helft van het bbp en ongeveer een derde van de werkgelegenheid. Ze worden vaak geleid door een of slechts enkele personen en die blijven vaak decennialang op hun plek."

Ja-knikkers

Roberto Flören (RSM hoogleraar familiebedrijven en bedrijfsoverdracht) zette in een grafiek beursgenoteerde bedrijven, niet-beursgenoteerde bedrijven en familiebedrijven naast elkaar op basis van rendement. Familiebedrijven presteren aanzienlijk beter. Beleggingen in Europese familiebedrijven hebben per jaar vijf procent meer rendement dan investeringen in niet-familiebedrijven.

Belangrijk thema bij familiebedrijven is de afhankelijkheid van de directeur, aldus Flören. Veel ondernemers zijn trots dat ze nooit op vakantie gaan en scheppen op dat als zij bij problemen 'ergens een tik op geven' het allemaal weer draait. Het managementteam, als ze dat al hebben, bestaat volgens hem vaak uit ja-knikkers. "Bij familiebedrijven is iemand gemiddeld 22 jaar directeur. Je moet familiebedrijven waarschuwen voor de zogenoemde OASE: Overlijden, Arbeidsongeschiktheid, Stoppen met werken, Echtscheiding." Flören hamert ook op het belang van goede opvolgstatuten, waarover amper 1 procent van de familiebedrijven beschikt. "Het is belangrijk dat accountants proberen de rollen goed in kaart te brengen die familieleden willen en kunnen spelen in het bedrijf. Dat voorkomt een hoop ellende"

Uit zijn onderzoek blijkt verder dat veel familiebedrijven alles doen met eigen kapitaal en weinig gebruikmaken van externe financiering. Er blijkt een verband met innovatie te bestaan; familiebedrijven die ook externe financiering aantrekken en meer investeren zijn vaker innovatief. Ook het hebben van een rvc of raad van advies helpt bij innovatie.

Systemtheorie

Systeemtherapeut Steven Pont gaf aan hoe belangrijk de relatiedefinitie tussen mensen is, in tegenstelling tot hun takendefinitie. Accountants doen er wat hem betreft goed aan om het relationele krachtenveld bij bedrijfsopvolging in kaart te brengen.

Pont nam de zaal mee in het voorbeeld van Bokito, de aap die jarenlang bezocht werd door een vrouw die hem aankeek en haar hand op het glas legde tegen zijn hand. Toen de gorilla vanuit zijn buitenverblijf de vrouw op een dag zag lopen sprong hij over een gracht heen en beet haar honderd keer. "Hij kloof haar af als een maïskolf. En waarom? Ze hadden toch zo'n leuke relatie al vijf jaar lang? Maar gorilla's zien het als een uitdaging als je ze recht in de ogen kijkt. Al vijf jaar lang tergde zij Bokito, terwijl ze juist dacht dat ze iets goeds deed." Pont gebruikt het voorbeeld om uit te leggen dat twee partijen in een relatie meestal een verschillend beeld hebben van die relatie. Dat geldt net zo binnen familiebedrijven.

Doos tissues

Pascal Graat (Bol Adviseurs) gaf een inkijkje in de *Family Desk* van zijn organisatie, een team speciaal gericht op familiebedrijven. Daarvoor is zelfs een huiskamer ingericht, inclusief open haard en tv, waar families worden uitgenodigd. "Is je daar met de ondernemer zit, met partner en kinderen in een familiale sfeer, krijg je in het tweede of derde gesprek makkelijker emoties boven tafel. Zoals een zoon die dan durft te zeggen dat hij eigenlijk het bedrijf niet wil overnemen." Er staan niet voor niets dozen tissues, aldus Graat. Hij benadrukte het belang om die gesprekken te voeren met teamleden die goed zijn in het stellen van de juiste vragen, op een manier die ondernemers accepteren. "Dat soort mensen zijn niet makkelijk te vinden. Het vraagt nogal wat."

Eva van der Plas, directeur Van der Plas Sprouts (Europees marktleider op het gebied van kiemgroenten), gaf aan hoe belangrijk het is om de opvolging binnen een familiebedrijf goed te regelen. Zij haalde er een bedrijfspsycholoog bij, die samen met de accountant bij alle gesprekken zat. Haar vader en broers waren eigenlijk tegen die gesprekken, maar Van der Plas zette door. Uiteindelijk bleek dat zeer waardevol.

Volgens Van der Plas kan zoiets ook zonder psycholoog: "Zo iemand kost ook behoorlijk wat geld en ik kan me voorstellen dat daar niet altijd ruimte voor is. Als de accountant het zelf doet is het goed om een wat zachter iemand mee te nemen, die de emotionele kant kan belichten."

Deel dit artikel

Ronald Bruins is journalist.

Björn Remmerswaal is redacteur van Accountant.nl.

GERELATEERD

NIEUWS | 20 juli 2022

NBA organiseert ook in 2022 geen Accountantsdag en Dag van de Financial

De NBA organiseert dit jaar, net als in 2020 en 2021, geen fysieke Accountantsdag en ook geen Dag van de Financial. De beroepsorganisatie durft zulke grote events... →

NIEUWS | 26 november 2019

Terugkijken op de Accountantsdag 2019

Voor ruim 84 procent van de bezoekers heeft de Accountantsdag 2019 aan de verwachtingen voldaan. Waardering is er vooral voor de bijdragen van 'internetnerd' Alexander... →

ACCOUNTANTSDAG 2019 | 25 november 2019

Accountantsdag 2019: drie 'powerspeeches'

De Accountantsdag 2019 bood tijdens het middagprogramma keus uit drie 'powerspeeches', over de AVG, fusies en overnames en de kracht van het team... →

ACCOUNTANTSdag 2019 | 21 november 2019

Risico's managen in roerige tijden

Verrassingen bleven uit op de 102e Accountantsdag, waar 1.300 accountants werden voorbereid op het onverwachte. In het oog van de storm even geen bewindslieden,... →

NIEUWS | 21 november 2019

Klaas Knot pleit voor vereenvoudiging belastingstelsel

Het Nederlandse belastingstelsel is "onnodig complex". Dat stelde Klaas Knot, president van De Nederlandsche Bank (DNB) tijdens de Accountantsdag 2019. →
